Indrivningsproblemet än en gång

Av professor Sven Helander

De yttranden, som framkommit med anledning av min undersökning om indrivningsförhållandena i svenska städer, synas bekräfta intresset för problemet. Att gentemot ett första försök på detta område även avvikande uppfattningar framkomma må ligga i sakens natur, och jag mottar med tacksamhet de kompletterande synpunkter, som sålunda framkommit. Några påpekanden må här tillåtas.

Först må fastställas — då oklarhet därom synes ha uppkommit — att det statistiska underlaget för min undersökning, som i första stycket av min artikel framhävdes, har erhållits från Riksdagens revisorers berättelse, som i sin tur bygger på en undersökning av stadsfogdeföreningen. Härav ha, som jag från början påpekade, vissa ofullständigheter nödvändigtvis uppkommit i statistiken, och detta är också anledningen, varför min artikel slutar med en uppmaning till Riksräkenskapsverket att för framtiden taga hand om en dylik statistik, då detta ämbetsverk har större möjligheter att få en fullständig statistik.

Det är naturligt, att det för den utomstående är mycket svårt att pröva de verkliga förhållandena med hjälp av det framlagda statistiska materialet, även om han förser sin framställning med så många reservationer, som i min artikel faktiskt har gjorts.

Om nu emellertid uppgifterna om skatterna enbart omfattar kvarstående skatten och B-skatten, så skulle en ytterligare reservation från min sida varit erforderlig. Men det kanske får tilläggas, att min slutsats, att Riksräkenskapsverket borde taga hand om denna statistik, därmed får ett ytterligare stöd.

Jag kanske även får omnämna, att vid de statistiska utredningar, som jag själv tidigare gjort för Stockholms Indrivningsverk, givetvis indrivningsresultatet för *alla* skatter har prövats.

De värdefulla uppgifter rörande indrivningsförhållandena i Borås, som saknades i Riksdagens revisorers berättelse, men som nu lämnats, ge en ytterligare bekräftelse, att statistik rörande detta viktiga arbete faktiskt är möjlig och önskvärd.

Jag hade trott, att med alla de reservationer, som jag själv gjort ifråga om statistiken, jag säkerställt mig emot alla feltydningar, men finner nu, att ännu flera reservationer varit nödvändiga. Detta är kanske oundvikligt vid ett första försök på ett nytt område, och jag mottar givetvis dessa påpekanden med stor tacksamhet.

Att individuella förhållanden äro rådande i skilda städer, och att man måste taga hänsyn härtill för att få ett rättvist resultat, om man vill bedöma statistiken, hade jag redan med talrika exempel sökt belysa. Jag hade betonat, att "den icke lokalkunnige givetvis bör vara återhållsam i sina omdömen". Det är således fullt förenligt med min övriga framställning, om därvid ytterligare tillägges, att i en militärstad med årligen växlande värnpliktiga och i en industristad med växlande antal utländska arbetare ett extra belastningsarbete för indrivningen förekommer. Men att läget i detta hänseende skulle vara

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:59

ungefär detsamma i alla svenska städer, vågar jag dock på goda skäl betvivla.

Så utförligt som jag själv påpekat stordriftens underlättade arbetsförhållanden även inom indrivningsarbetet, då här ökad arbetsfördelning och mekanisering bli möjliga, vilka tillåta användandet av billigare arbetskraft och därjämte specialister, finner jag det i någon mån obefogat, att samma tankegångar användas som kritik mot min framställning.

Att Stockholm har drivit in mera skatter för landsorten än omvänt landsorten för Stockholm kan alls icke betvivlas. Skulle lokala undantag finnas, så påverkar detta icke det allmänna sammanhanget. Det är en naturlig följd av den övervägande inflyttningen till Stockholm och får således tendensen att minska, om detta inflyttningsöverskott går tillbaka. Enligt de mig lämnade uppgifterna var Stockholms överskott av indrivning för landsorten 1956: 1,3 mill. kr., men har tidiagre varit större, då Stockholms inflyttningsöverskott ver mera utpräglat.

Min framställning avser enbart indrivningen av skatterna. Detta är icke endast den alldeles övervägande delen av indrivningsverksamheten, utan varje försök att sammanräkna de helt olika slag av indrivning, som förekomma, och jämföra det arbete, som härför krävs, skulle kunnat genomföras endast med helt godtyckliga antaganden.

Jag har emellertid för att belysa dessa förhållanden bett Stockholms Indrivningsverk om närmare uppgifter och fått följande meddelanden.

Av hela arbetsstyrkans 290 personer arbetade under 1957

			Indrivningsbelopp:	
för skatter	197 personer = 68 % av arbetsstyrkan	.....	40 mill. kr. = 74 % av all indrivning	
„ införsel	13 „ = 4 % „ „	.....	7 „ „ = 13 % „ „ „	
„ böter	40 „ = 14 % „ „	.....	5 „ „ = 9 % „ „ „	
„ utmätning	40 „ = 14 % „ „	.....	2 „ „ = 4 % „ „ „	

Då nu skillnaden mellan personalandelen 68 % och indrivningsbeloppet 74 % är jämförelsevis ringa, torde resultatet för Stockholms vidkommande vara rätt tillförlitligt. Hänsynstagandet till enbart skatterna har i detta fall visat sig relativt typiskt belysa hela läget. Detta klargöres med följande jämförelse.:

	I Personal-andel	II Indrivnings-medel	III Proportion I : II
Skatter	68 %	74 %	100 : 109
Införsel	4 %	13 %	100 : 325
Böter	14 %	9 %	100 : 64
Utmätning	14 %	4 %	100 : 286

Men det skall gärna medges, att läget i andra städer kan vara annorlunda. De uppgifter om lokala förhållanden, som härvidlag ha lämnats, äro, som också med full rätt påpekats, av den natur, att den utomstående statistikern icke kan känna till dem.

Skatteindrivningen skall enligt stadsfogden i Borås blott vara ”ett rutinarbete, därvid mera svårlösta problem mera sällan uppstå”. Teoretikern bör givetvis vara återhållsam vid bedömandet av praktikerns frågor. Men jag kan föreställa mig, att andra praktiker kunna fälla avvikande omdömen. Vid studiet, hur indrivningsresultatet i Stockholm har växlat mellan olika skatter och olika år har jag stundom trott mig kunna iakttaga rätt interssanta skillnader. Och då jag, för att bli förtrogen med dessa problem, för några år sedan som tyst åhörare någon vecka

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:59

REGERINGSRÄTTEN

RR RÄTTSFALL

Försäljning av tjur: löpande försäljning eller realisation?

Besvär av TI angående arrendatorn M:s inkomsttaxering år 1953. — M., som sålt en tjur för 4.500 kr., inkomstbeskattades av PN för beloppet. Hos KR upplyste M., att han inköpt en stamtjur, när han tillträdde sitt arrende år 1936, samt att han icke fått avdrag vid inkomsttaxeringen för inköpet. Någon egen tjuruppfödning hade han inte haft, rekryteringen av tjurar hade skett genom inköp. Den här ifrågavarande tjurförsäljningen hade inneburet en definitiv driftsomläggning, då M. övergått till artificiell insemination. TI invände, att M. hade en kreatursbesättning på 35 kor och 30 ungkreatur och att tjurförsäljningen inte borde betraktas isolerat utan i samband med övrig djurförsäljning. KR hänförde tjurförsäljningen till skattefri realisation. RR: ej ändring. (RR:s utslag den 12/6 1958.)

Ersättningsanskaffning.

Besvär av hemmansägaren M. angående inkomsttaxering år 1953. — M. hade år 1951 köpt en begagnad traktor av märket Ford för 3.500 kr. År 1952 köpte M. en helt ny traktor av samma märke och storlek för 7.935 kr, därvid den gamla traktorn lämnades i utbyte till ett värde av 2.935 kr. PN medgav avdrag för ersättninigsanskaffningen med 3.500 kr, d. v. s. vad den gamla traktorn kostat i inköp, och

---

följde med utmätningsmännen i Stockholm vid deras arbete, så var detta icke endast som socialt studium oerhört intressant, utan jag fann det visst icke rutinartat, hur utmätningsmannen t. ex. behandlade utmätningsmöjligheten för kvarskatten på en bakgata i Gamla Staden, eller hur han kalkylerade avbetalningsmöjligheterna för ett företag, som låtit locka sig in på en oförsiktig finansiering, varav skatteinbetalningen blivit lidande.

Mycket lärorik är utan tvivel den uppställning, som stadsfogden i Umeå givit rörande de mångsidiga synpunkter, som komma ifråga vid bedömandet av indrivningsresultatet, därvid praktikerns erfarenheter generaliserats till värdefulla allmänna synpunkter. Kanske några ytterligare synpunkter kunde bifogas; så t. ex. har redan i annat sammanhang berörts, hur befolknigsrörelser med tillfälliga innevånare i staden eller definitiv överflyttning från en stad till en annan påverkar indrivningsarbetet. Men uppställningen i sin helhet bör säkerligen tacksamt accepteras.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-10-30 15:54:59